

MAAILMA JIM BORGMANIN MUKAAN: BAGELEITA, POLITTIK- KAA, TEINIVITSEJÄ JA CLINTONIN MEKKO

Pila- ja sarjakuvapiirtäjä Jim Borgman sekä sarjakuvakäsikirjoittaja Jerry Scott vierailivat Suomessa. Jere-sarjakuvalla (tunnetaan myös nimellä Zits) mainetta kerännyt kaksikko istuutui kiireisestä aikataulusta huolimatta Sarjainfon jututettavaksi.

Pulitzer-palkittu pila- ja sarjakuvapiirtäjä Jim Borgman on seurannut maailmanpolitiikan absurdeja ja synkkiä maisemia tarkasti 23 vuoden ajan. Kuutena päivänä viikossa hän starttaa aivonsa kelloradion tarjoamilla aamu-uutisilla.

Kuntopyörän polkeminen laittaa muun ruumiin liikkeelle, mutta Borgmanin aivot pakertavat jo. Aamulehdet on kiinnitetty kuntopyörässä olevaan telineeseen. Hän vatvoo radion sekä lehtien herättämiä ajatuksia cestaas, jotta niistä syntyisi kommenttipiirros The Cincinnati Enquireriin.

Työmatkansa aikana Borgman riipustaa ideoitaan autoin kojelautaan kiinnitettyyn muistilehtiöön. Hän tallentaa kaiken mahdollisen; keskustelunpätkät, tv-repliikit sekä omat unensa. Saavuttuaan studiollaan Borgman alkaa koostaa ideoitaan, puhastelee niitä näitä, miettiä mitä ei vielä olisi tullut piirtäneeksi ja miten piirroksen saa mukaan myös ohiolaisia inspiroivan paikallisen ulottuvuuden.

Liian abstrakti piirros ei tehoa lukijaan. Maanpinnan läheisyys on tärkeää, pitää saada kiinnokohta johonkin ihmisille tuttuun. Jos piirrän symbolisen kuvan kasvihuoneilmästä, se ei tehoa yhtä hyvin kuin piirros, jossa kertakäyttövaippoja käytetään maantäytteenä, Borgman kertoo.

Mikäli lopullinen kristallisaatio antaa yhä odottaa itseään, Borgman lähtee lounaalle.

– Aivan Enquirerin toimitaloa vastapäätä on bagelpaikka, joka on vähän liiankin hyvä. Viihdyn siellä aina tunti-kausia.

Kristalloitunut ajatus voi saada ensimmäisen graafisen muotonsa lautasliinaan, jonka Borgman kiikuttaa työpöytänsä ääreen ja aloittaa varsinaisen työnsä. Hyvin paljon toisistaan poikkeavia luonnoksia saattaa syntyä puolen tusinaa ennen tussausvaihetta.

Borgman käyttää puhtaaksi piirtäessään teräväpäistä soopelinkarvasivellintä sekä tekstaustussia. Korjauslakkaakin kuluu runsaasti, sillä idea elää aina viimeiseen silaukseen asti. Sen tekee kemikaali, joka muuttaa Graftax-paperein pinnasta halutut kohdat harmaaksi pisterasteriksi.

Viimeisellä punaisella minuutilla ennen deadlinea originaali ja sen julkaisuohjeet lähtevät lehtipainoon kaupungin toiselle laidalle. Kopio menee kulman taakse monistamoon, joka tekee siitä 250 jäljennöstä lähetettäväksi eri puolille Amerikkaa. Niiden postituksesta huolehtii Borgmanin äiti, joka on tehnyt töitä pojalleen jo 16 vuoden ajan.

– On tietysti hassua, että piirrosteni jakelu hoidetaan yhä maapostin avulla.

Sähköpostin käyttö laajenee koko

Vesa Kataisto

ajan eli jatkossa asia tulee muuttamaan. Nyt kuvani verkkoversio on luettavissa jo ennen kuin minä itse näen sen painettuna Enquirerin sivulle. Aamulla vedän henkeä, aukaisen lehden ja tarkistan, että kuva on OK ja oikealla paikallaan. Sitten rumba alkaa uudelleen, hymyilevä Borgman esittelee.

Vähä vähältä hiukan paremmaksi

Liberaaliksi tunnustautuva Borgman tuo töissään julki maailmankuvaa, joka on tuttu Vietnamin sodan aikana aikuistuneille amerikkalaisille. Aina ei voi tehdä "hauskaa kuvaa", mieluummin pitää luoda ajatuksia herättäviä näkemyksiä.

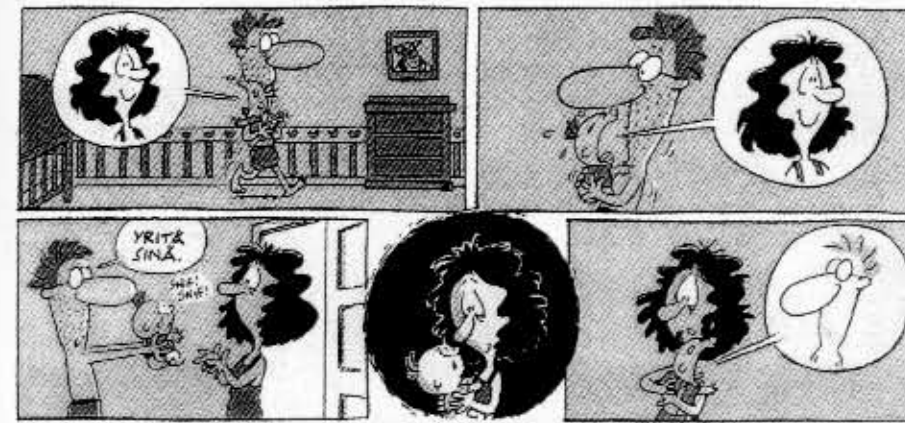
– En ole ilkeä tai katkera, vihainen kyllä. Lehden etusivu on yleensä hauskenempi kuin piirrokseni. En minä kuvittele, että kommenttini muuttaisivat maailmaa. Ehkä aivan pikkuisen ja ajan kanssa. Minun maailmankuvani näkyy läpi – ei voi olla paljastamatta itseään kun tekee kuusi piirrosta viikossa. Perheenisänä minua huolestuttaa esimerkiksi Amerikan löysä asekontrolli, kouluammuskelut jne.

– Yritän toimia kuten baseball-syöttäjä, viskata pikasyötön suoraan hermoon.

Edellämairitusta Borgman on piirtänyt mm. kuvan, jossa Kansallisen kivääriliiton (NRA) edustaja jeesustellee ammutun lapsen ruumiin äärellä: "Aseet eivät tapa lapsia. Lapset tappavat lapsia."

Kansainvälisesti Borgmanin kuvia voi löytää hänen kotisivuiltaan (<http://www.borgman.enquirer.com>) ja usein myös Newsweekistä, jonka jokaiseen numeroon valitaan neljä pilapiirrosta amerikkalaisista lehdistä.

– Internet on uusi väylä saada itsensä ja ajatuksensa julki. Erityisen tärkeä se on niille piirtäjille, joilla ei ole omaa lehteä

Jerry Scott käsikirjoittaa Jeren lisäksi vauvasarjakuvaa Baby Blues.

tukenaan. Minun piirroksistani

Newsweek valitsee yleensä viikon huonoimman. Usein ajattelenkin valmiin työn äärellä: "Tulipas tästä tyhmä – varmaan se päättyy Newsweekiin", Borgman nauraa.

Piirroksista tuleva palaute on vaihtelevaa, joskus ei kuulu mitään ja toisena hetkenä kommentti voi saapua korkeimalta mahdolliselta tasolta. Hiljattain Borgman oli kutsuvieraana Valkoisessa talossa.

– Kun minut esiteltiin presidentti Clintonille, hän tiesi heti kuka olen:

"Borgman! Joo, minulla on teidän piirroksenne kylpyhuoneeni seinällä". Kävin katsomassa, ja todellakin, minun piirrokseni roikkuu presidentin kylpyhuoneessa. Kuva on tehty joskus puolueiden esivaalien aikana. Siinä on maassa makaava Bill Clinton, jonka skandaaliviritelmät, kuten Whitewater, aviorikospäilyt sekä väitetty huumekekoilu, ovat pilkkoneet pieniksi paloiksi. Demokraattien edustaja pitää stetoskooppia Clintonin rinnan päällä ja sanoo: "Jos hän vielä hengittää, tässä on ehdokkaamme".

Kuvaa katsoessani tajusin, että juuri täällä samassa kylppärisessä Clinton ja Monica Lewinsky harrastivat seksileikkijään. Minun on nykyään hiukan vaikea suhtautua Clintoniin. Olin ehdottomasti hänen puolellaan ensimmäisen presidenttikauden alussa. Sitten tuli tämä seksiskandaali, joka meni yli

kaikkien äyriäiden. Puoleen vuoteen ei medioissa mistään muusta puhuttukaan, vaikka paljon tärkeämpiä asioita tapahtui koko ajan. Kun kohuttiin mekosta, josta löytyi presidentin... ..dna:ta, tein kuvan hameeseen pukeutuneesta Clintonista sanomassa: "Tietty, tähän on minun mekko", muistelee tarkkasanaisten Borgman.

Jeren teiniblues

Aivan kuin ei tässä olisi vielä tarpeeksi, Borgman teki pari vuotta sitten uuden aluevaltauksen ryhtyessään piirtämään sarjakuvastriippiä. Zits (finnit) eli suo-

meksi Jere kertoo maailmasta 15-vuotiaan pojan silmin. Jereä käsikirjoittaa Baby Blues -sarjasta tuttu Jerry Scott.

Myhäilevät vanhat herrat kertovat, että työ sujuu, vaikka tekijät väittävät, etteivät oikeasti tiedä muusta kuin itsensä ikäisten maailmasta.

– Oma poikani antaa toisinaan ideoita. Esimerkiksi taannoin hän ilmoitti haluavansa maalata huoneensa mustaksi, mikä päättyi sarjaan, hymyilee Borgman. Kaikki alkoi kun ohiolainen Borgman sekä Malibussa asuva Scott tutustuivat Floridassa pidetyssä Amerikan sarjakuvapiirtäjien (NAACP) kokouksessa.

Paluumatkalle lähti viivästyä lentokoneen rengasrikon takia, mikä tarjosi miehille muutaman ylimääräisen tunnin aikaa jutella.

– Huomasimme pitävämme samoista asioista ja ystävästyimme. Myöhemmin sovimme, että lähdetään viettämään lomaa luontoon, vuokrataan mökki eikä puhuta työasioista mitään. Päätös piti toiseen päivään saakka, jolloin aloimme vaihdella ideoita ja tehdä luonnoksia. Ajatus teinistriipistä syntyi, mutta jätimme sen sikseen, koska olimme liian kiireisiä muiden töittemme kanssa, Borgman muistaa.

Scottin ja Borgmanin asuinpaikkojen välissä on 2000 kilometriä, mikä myös perusteli yhteistyön vaikutusta. Paatti oli kuitenkin jo vesillä, joten faksit alkoivat raskuttaa ideoita Malibusta Ohioon ja takaisin. Zits alkoi ilmestyä heinäkuussa 1997, ja nyt sarjaa julkaisee jo lähes tuhat lehteä ympäri maailman. Ilta-Sanomien muissa.

Suomeksi on ilmestynyt myös kokooma-albumi Murkun merkit (Arktinen Banaani), jonka ilmestyminen toi

Jim Borgman on Pulitzer-palkittu pilapiirtäjä.

herrat Helsinkiin.

– Ai, täälläkin on teinejä? Minulla ei ole ollut aavistustakaan, että työni tunnetaan näin kansainvälisesti, ihmetteli Borgman ensimmäisellä Euroopankiertueellaan.

– Scott tekee stripistä liikeynäloukon ja faksaa sen minulle. Piirrän oman version ja laitan sen takaisin. Sarjakuvan teko on paljon vaativampaa kuin luulisi. En ollut koskaan aikaisemmin tehnyt sarjakuvia, joten tarvitsin täyden peruskurssin Jerryltä. Rytmitys, ruutujako, elect, sanat, kaikki on valittava tarkoin. Kerralla tulee harvoin valmista. Zitsin teko on kuin pygmpäästäisen ruokkimista – se syö aina, koko elämänsä ajan.

– Motivaationi on täysin erilainen kuin poliittisia piirroksia tehdessä. Sarjakuvan ruudut ovat paljon pienempiä kuin pilakuva, täytyy harkita tarkoin mitä niihin mahtuu. Laitan suuret ajatukseni pilakuviin ja pienet sarjakuviin – tosin minulla ei olekaan kuin pieniä, Borgman vähättelee.

Sarjan päähenkilö Jere tulee pysymään koko ajan tai todella pitkään 15-vuotiaana, sillä se on aikuistumisen ikäraja Amerikassa. Kuusitoistavuotias saa jo ajokortin, mikä muuttaisi reippaasti sarjan luonnetta.

Scott ja Borgman kertovat myös, että kielen on pysyttävä keskellä suuta. Vähänkin alatyylillä haikahtava sana saa ainakin osan sanomalehdistä jättämään stripin julkaisematta.

– Amerikassa tv ja elokuvat pääsevät vähemmällä kontrollilla. Sanomalehdet nähdään yhä koko perheen julkaisuina. Pyrimme pikku hiljaa venyttämään rajoja. Tähän asti "fart" (pieru) taitaa olla uskaliainta mitä olemme saaneet läpi seulan.

– Käsikirjoittaessani ajattelen vain millaiselle jutulle Jim nauraisi. En osaa sanoa miten tämä toimii maailmalla. Zits:in visit naurattavat niissä maissa joissa elintaso on suhteellisen korkealla. Tuskin tällaiset jutut toimivat kehitysmaissa, arvelee Scott. ■

